

تجربه آموزش زبان فارسی پایه‌ای

دکتر لیو هوی *

آموزش زبان فارسی پایه‌ای، کلید موفقیت در آموزش زبان فارسی تخصصی است. چگونگی ترتیب موضوعات درسی، استفاده از روش‌های مختلف آموزشی، پرورش علاقه دانشجویان به رشته خود و بهره‌مندی از کارشناس خارجی از جمله کارهای اصلی است که استادان بخش فارسی باید به آن توجه داشته باشند و آن را به اجرا درآورند. آموزش زبان فارسی معمولاً به دو مرحله پایه‌ای و پیشرفته تقسیم می‌شود. از آنجا که آموزش پایه‌ای مستقیماً در علاقه دانشجویان به زبان فارسی و دستاوردهای تحصیلی آنها تأثیر مستقیم می‌گذارد؛ لذا در هدایت آنان به بطن زبان و فرهنگ فارسی اهمیت دارد. دانشگاه زبان‌های خارجی شانگهای با هشت سال سابقه در زمینه آموزش زبان فارسی تاکنون سه نوبت دانشجو پذیرفته است. نگارنده مقاله با توجه به تجربیات تدریس زبان خارجی و از جمله فارسی در دانشگاه زبان‌های خارجی شانگهای و سایر دانشگاه‌ها، موفقیت‌هایی در زمینه آموزش زبان فارسی پایه‌ای به دست آورده است. برای معلم زبان فارسی پایه‌ای، بزرگ‌ترین مشکل، ایجاد علاقه به زبان فارسی در

دانشجویان است. در دانشگاه زبان‌های خارجی شانگهای، دانشجویان زبان فارسی با دانشجویان سایر رشته‌ها - مثلاً زبان انگلیسی - فرق دارند. بعضی از دانشجویان زبان فارسی هنگام پر کردن جدول تحصیلی در کنکور، زبان فارسی را انتخاب نکرده، بلکه براساس پیشنهاد دانشگاه ثبت نام می‌کنند، لذا اطلاعات آنها در ابتدا دربارهٔ زبان فارسی و ایران بسیار اندک است و در واقع به زبان فارسی علاقه‌ای ندارند. از این جهت پرورش علاقه دانشجویان به زبان فارسی یکی از امور مهمی است که معلمان بخش زبان فارسی باید به آن اهمیت دهند. در اینجا تجربیات نگارنده در مورد پرورش علاقه دانشجویان به زبان فارسی به طور مختصر بیان می‌شود.

۱- مقصود و موضوع آموزش پایه‌ای

منظور از آموزش پایه‌ای معمولاً آموزش سال‌های یکم و دوم است. درس‌های عمده این دوره آواشناسی، یادگیری واژه‌ها و دستور زبان مقدماتی و درس فرعی آن معرفی وضع عمومی کشور ایران است تا دانشجویان با استفاده از توان فراگیری خود به گفتگوهای ساده پرداخته و با وضعیت فرهنگی و اجتماعی ایران آشنایی اولیه پیدا کنند. متن خوانی، تقریباً ۸۰ درصد از میزان کل ساعت‌های درس این دوره را تشکیل می‌دهد. با توجه به این که فراگیری زبان نیاز به تمرین و تکرار دارد، لذا در درس متن خوانی بعد از تدریس زبان پایه، مکالمه و شنوایی نیز تمرین می‌شود. در مرحله آموزش اولیه، دانشجویان به یادگیری و مکالمه به زبان فارسی علاقه زیادی دارند، در این صورت استاد زبان فارسی نباید به اشتباهات دستوری در مکالمه و صحت سخن آنها توجه زیاد کند، بلکه باید دانشجویان را به گفتن و شنیدن هر چه بیشتر تشویق نماید تا با تمرین مکرر، توانایی مکالمه و شنوایی خود را ارتقاء دهند.

۲- روش آموزش زبان فارسی

روش مناسب آموزشی، پرورش علاقه دانشجویان به زبان فارسی است. روش سنتی آموزش زبان پایه‌ای در چین به این صورت است که معلم در کلاس از طریق تشریح، خواندن و پرسیدن درس را به طور منظم تدریس می‌کند. این روش دانشجویان را خسته می‌کند. در دانشگاه زبان‌های خارجی شانگهای، در کنار روش‌های سنتی آموزشی، روش تدریس زبان در خارج از کلاس و سایر روش‌های آموزش مدرن مورد استقبال دانشجویان قرار می‌گیرد.

تدریس زبان در خارج کلاس از سوی متخصصین ایرانی بسیار الهام بخش است. معلم ایرانی به جای تدریس در کلاس، دانشجویان را به دامن طبیعت و صحرا و پارک‌ها هدایت کرده و واژه‌ها، جملات و حتی اشعار زبان فارسی را که به فراخور موقعیت سروده شده برای دانشجویان توضیح می‌دهد. این شیوه تدریس اثری عمیق در خاطر دانشجویان باقی می‌گذارد. البته در این روش آموزشی لازم نیست که معلم دارای دانش وسیع و فراوان باشد.

روش آموزش مدرن در دانشگاه زبان‌های خارجی شانگهای نیز مورد تشویق قرار گرفته است. نمایش برنامه‌های صوتی و تصویری فارسی از طریق نرم‌افزار Power point و نمایش فیلم‌های فارسی برای پرورش علاقه دانشجویان به زبان فارسی خیلی مؤثر است. فعالیت‌های معلم و شاگرد در کلاس نیز اهمیت زیاد دارد. قرائت اثر ادبی فارسی، اجرای برنامه کوتاه هنری، خواندن آواز عامیانه و مردمی در کلاس می‌تواند غنای درس متن خوانی را افزون سازد.

۳- نقش استادان خارجی

در مرحله اولیه آموزش زبان، به ویژه در سال یکم، معمولاً با توجه به تفاوت زبان، نقش استاد خارجی به خوبی ایفاء نمی‌شود؛ اما نقش استاد خارجی برای یادگیری معلومات ابتدایی یک زبان خارجی بسیار مهم است. واقعیت نشان می‌دهد که هر قدر تماس دانشجویان با استادان خارجی زودتر صورت گیرد، علاقه آنها به زبان فارسی بیشتر می‌شود. از این جهت ما به استاد خارجی پیشنهاد می‌کنیم که در مرحله اولیه آموزش زبان فارسی نیز تدریس داشته باشد. ولی ساعت درس زیاد نیست. هفته‌ای ۲ تا ۴ ساعت. وظیفه عمده استاد خارجی تدریس صدای حروف، تلفظ و مکالمه ساده است تا دانشجویان صدا و آهنگ زبان ایرانی را فرا بگیرند. البته در دو هفته اول استاد چینی باید با استاد خارجی در زمینه تدریس زبان فارسی همکاری کند. در مدت کوتاهی استاد خارجی و دانشجویان می‌توانند به زودی با هم هماهنگ شوند. دانشجویان می‌توانند طرز تفکر در زبان فارسی را از استاد خارجی بیاموزند و احساسات خود نسبت به استاد خارجی را تعمیق بخشند که در یادگیری زبان فارسی بسیار مفید است.

پانوشت:

* Liu hui، استاد دانشگاه زبان‌های خارجی شانگهای